

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACŢIA
ŞI ADMINISTRAŢIA
Târgul Inului Nr. 30.

INSERATELE
se primesc la administra-
ţie. Preţul după tariful
şi învoială.

Manuscrisele nu se in-
napoiacă.

TELEFON N. 226.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Eroii dela Sasca.

Constatări şi concluziuni.

II.

După astfel de premise şi sub presiunea terorismului desfăşurat în ziua alegerii sub scutul baionetelor şi sub ochii notarilor, fibirărilor şi a preşedintelui electoral nici nu ne mai poate surprinde faptul, că candidatul naţionalist a rămas cu 114 voturi în minoritate, intrunind dl Dr. Aurel Vlad 538 faţă de 652 voturi obţinute de faimosul satrap Korkán Peter. Din contra ne mirăm, că după toate aceste candidatul naţionalist a putut în general obţine voturi şi încă într-o sumă, care a întrecut toate aşteptările.

Cele 538 voturi date lui Dr. Aurel Vlad în mijlocul celui mai îngrozitor terorism ne umple cu o rară mândrie şi satisfacţiune. Ele sunt espresiunea cea mai candidă a conştiinţei naţionale a unui colţ de ţară locuit de Români. Cele peste cincisute voturi, date candidatului naţional, sunt voturile majorităţii copleşitoare a unui cerc românesc, căci cei peste cincisute alegători au fost petrecuţi, în drumul lor printre furcile moderne ale celui mai corupt sistem administrativ, de dorurile tănuite, de suspinele şi lacrimile miilor de săteni şi saterce, cari au rămas la vetrele lor aşteptând cu respiraţia oprită solia dela Sasca.

Că cu toate acestea alesul inimilor poporului din cercul Sasca n-a reuşit, ne doare, dar aflăm o nespūsă mângâiere în atitudinea bărbătească a alegătorilor, cari trecând prin toate purgatoriile unei administraţii aziatice au binemeritat numele de eroi. Şi mângâierea noastră este cu atât mai mare, cu cât în fruntea alegătorilor-eroi am văzut mergând întreaga profeţie românească a ţinutului. Exemplul acesta de solidaritate strânsă între turmă şi păstori, în clipe atât de grele când s'au desfăşurat asupra capetelor lor cu toată furia persecuţiilor de tot soiul, puvoial amărârilor cu detrageri de ajutoare materiale, numeroasele amende de bani tocmai în momentele celei mai mari crize financiare, prin care a

trecut vreedată ţara întreagă — trebuie fixat ca un puternic *memento* pentru duşmanii noştri interni şi externi, cari cu orice prilej au căutat să prezente în faţa lumii streine lipsa de încredere şi solidaritate între popor şi fruntaşii săi naturali. În atitudinea eroică a alegătorilor naţionalişti dela Sasca trebuie să găsim în acelaş timp o văza puternică şi isvorul neseecat, din care să soarbem puteri noi şi încredere în victoria finală a luptelor noastre politice. Pilda de solidaritate între ţărani şi fruntaşii neamului ne indică *singura* cale, pe care mergând, putem să ajungem să devenim în fine acel *factor* puternic, care va trebui să fie respectat de detentorii de azi ai destinelor ţării, şi de care va trebui să se ţină cont. Conştiinţa aceasta, pe care ne-o întăresc din nou cele petrecute la Sasca, ne va face să trecem mai uşor peste înfrângerile vremelnice pe cari suntem condamnaţi să le suferim, în speranţa, că lupta noastră seculară va trebui să triumfeze, căci este cu totul eschis, ca un popor care a ştiut să lupte aşa cum s'au luptat alegătorii noştri la Sasca, să nu ajungă la limanul dorinţelor sale.

O altă constatare şi în acelaşi timp o preţioasă învăţatură din lupta dela Sasca rezultă pentru fruntaşii noştri din comitetul partidului naţional.

În comunicatul partidului naţional, în care ni s'a dat seamă despre recentele „tratare de împăcare“, cari s'au urmat între factorii conducători ai politicii actuale de guvernământ în statul ungar şi între reprezentanţii chemaţi ai partidului naţional român din Ungaria şi Ardeal, ni s'a spus că discuţiile urmate „intemeiate din ambele părţi pe *vădită bunăcredinţă* au vărsat multă *lumină* asupra fondului acestei mari chestiuni, dar n'au avut, *cu toate acestea*, darul de-a produce o limpezire desăvârşită a ei, constatându-se *imposibilitatea momentană a delatării tuturor acelor predeci*, cari în mod esenţial stau în calea apărării *definitive* a diferendului între poporul român şi politica de guvernământ a statului ungar.“

Comentând la timpul său acest

comunicat în coloanele ziarului nostru am dat expresiune convingerei noastre neclintite, că cu *târgueşti* nu vom ajunge nici-odată departe, fiindcă ele vor *subordona* totdeauna unitatea superioară a intereselor noastre şi vor duce la ridicol ţinta înaltă a programului nostru politic, iar comitetul nostru naţional trebuie să fie în clar cu aceea, „că în constelaţia politică de azi, că la *umbra* sistemului parvenit care conduce astăzi destinele politice ale statului ungar, *nu se poate crea platforma*, care să asigure neamului românesc din Transilvania şi Ungaria o existenţă completă naţională.“

Alegerea dela Sasca a avut darul să ne întărească din nou în convingerea aceasta a noastră. Cu toată „bunăvoinţa“ discuţiilor urmate în decursul tratativelor de împăcare ea cu toată „lumină“ care a vărsat-o ea asupra fondului acestei chestiuni, evenimentele dela Sasca ne-au convins, că — cel puţin astăzi — numai „bunăcredinţă“ şi „lumină“ nu putem aştepta şi vedea în atitudinea detentorilor politicii actuale de guvernământ. Terorismul desfăşurat la Sasca, dar cu deosebire apucătura guvernului de-a pune ca contracandidat un *român renegat*, susţinându-l cu toată puterea şi mijloacele unei administraţii aservite lui, nu înseamnă numai totală lipsă de „bunăcredinţă“ şi bunăvoinţă din partea guvernărilor noştri faţă de poporul român, ci de-a dreptul o bruscare nemai pomenită a fruntaşilor neamului, cari de fapt cu „bunăcredinţă“ au dat ascultare chemării lor şi au stat de vorbă cu aceşti detentori ipocriţi.

Tendinţa vădită a actualului guvern, de-a înmulţi cu ori ce preţceata nenorocită a deputaţilor „români“ de teapa lui Mangra Seghesku, ne întăreşte tot mai mult în convingerea, că stăpânitorii de astăzi ca şi cei din trecut sunt lipsiţi de orice sinceritate, că scopul lor este crearea unei *cliei* *mai puternice de paraziti şi eunuci naţionali* şi că „tratarele“ ce le pornesc din când în când n-au altă menire decât de-a le ascunde adevăratul scop: ducerea în răstăcire a opiniei publice române şi implicite

slăbirea partidului naţional român.

Prin urmare să impune azi mai mult ca ori şi când, ca partidul naţional să-şi urmeze de azi încolo cu şi mai mare hotărâre lupta sa politică pentru asigurarea existenţei naţionale a poporului românesc şi promovarea intereselor lui de viaţă — iar încrederea în izbânda acestei lupte poporul românesc s'o caute şi s'o găsească *numai* în puterile sale proprii, *în noi înşi-ne*.

Prelaţii la ministrul de culte.
*Metropolitul Meţianu şi episcopul Criscea au făcut alături în 1 Aprilie c. o vizită noului ministru de culte şi instrucţie, Iankovich şi i-au adus la cunoştinţă gravami-
nele ce le au Români gr. or. pe terenul bisericesc-scolar.*

Ziarele din Pesta scriu, că ministrul s'a interesat de informaţiile prelaţilor şi a declarat „că va stăruia cu insistenţă, ca legile să fie executate în spirit just şi loial.“

E cunoscutul „cliseu de promisiuni“ al guvernelor ungare.

Consiliu ministerial. Marţi seara s'a ținut un consiliu ministerial, sub prezidenţia lui Lukács. Au fost de faţă toţi ministri, afară de Serényi. În consiliu s'au rezolvit chestii corente.

Programul noului secretar de stat. Noul secretar de stat la departamentul cultelor, Benedek şi-a ținut ori vorbirea de program înaintea alegătorilor săi din Dunavecse. A apărut guvernul şi i-a adus laude. Intre altele a zis, că legea electorală este o *creaţiune democratică*. Că răspunde pretenţiilor timpului, dar păstrează caracterul naţional al statului.

Halal de așa declaraţii!

Proiectul cercurilor electorale. Din Budapesta se scriu următoarele:

În ministerul nostru de interne se lucrează cu mare zor la alcătuirea proiectului pentru împărţirea cercurilor electorale. Unele ziare anunţând aceasta au adus ştirea, că proiectul va fi terminat până în Maiu. După cum se afirmă din cercurile guvernului, infor-

maţia aceasta e greşită. Împărţirea cercurilor e de mare importanţă, e o parte, poate mai însemnată, a reformei electorale decât proiectul votat deja. Din cauza aceasta pentru compunerea lui se recere o muncă serioasă. Se adună date statistice precise şi numai după un studiu lung şi minuţios se face împărţirea. Astfel este eschis, ca proiectul să fie terminat până în Maiu, ci va fi gata la toamnă, cum este şi intenţia primministrului Lukács.

Deslegarea conflictului româno-bulgar.

Ştiri din Sofia şi Petersburg aduc vestea surprinzătoare, că stăm în ajunul deslegării *pacifice* a conflictului româno-bulgar, puterile mari stăruind baza unei soluţii satisfăcătoare a acestui conflict. Iată aceste ştiri:

Conferenţa din Petersburg.

Petersburg, 2 Aprilie. Agenţia West-nic publică următorul comunicat:

După propunerea d-lui Sassanow, ministrul bulgar şi cel român au prezentat la începutul lucrărilor conferinţei memoriile şi alte documente oficiale lămurind punctele de vedere ale guvernelor respective, istoria conflictului şi starea lui actuală. În prima şedinţă membrii conferinţei după ce au adoptat ordinea de zi au luat cunoştinţă de documentele supuse de părţile aduse fără a intra în discuţiunea substanţială. În timpul schimbului de vederi, după partea oficială a şedinţei, membrii conferinţei, aflând de mai înainte prin conversaţiuni cu reprezentanţii români şi bulgari adevărata situaţie a chestiunii şi-au exprimat speranţa într-o deplină posibilitate de deslegare pacifică a conflictului.

Paris 2 Aprilie. Ambasadorul francez Delcasse desfăşură o deosebită activitate pentru a obţine un acord între punctul de vedere român şi bulgar cu scopul de-a atrage ambele ţări pe partea triplului acord.

O propunere bulgară.

Sofia 2 Aprilie. Bulgaria ar fi prezentat următoarea propunere:

Bulgaria cedează României oraşul Silistra sub condiţia, ca statul român să despăgubească pe proprietarii de case şi de pământuri din Silistra, iar statul bulgar va înfiinţa pe teritoriul Silistrei un nou oraş bulgar cu acelaş nume.

Din Petru Rosegger.

Trad. de Dr. Horia P. Petrescu.

Nota: Anul acesta se implinesc 70 de ani, (în 31 Iulie) dela naşterea scriitorului german *Petru Rosegger*. Poporul german ţine mult la fosta călă de croitor, care prin muncă continuă a ajuns să fie unul din cei mai cetti scriitori ai timpului nostru. O biografie mai amănunţită va veni la timpul său, aici mă mărginesc să scriu câteva rânduri despre cartea, din care traduc paginile următoare. Sub titlul *„Heimgärtner Tagebuch“* au apărut săptămânile trecute, în editura Staackmann (Lipsca) observaţiile publicate de Rosegger în rubrica permanentă a revistei sale *„Heimgärtner“*. Timp de 34 de ani a redactat R. revista aceasta, dându-i a-groape tot ce a scris el mai bun. Din 1906 a început să-şi noteze în formă de jurnal una şi alta. Acum a adunat într'un volum, la sfatul prietenilor, părţile, cari i-s'au părut mai vrednice de remarcat şi le dă — sexagenarul — publicului german, ca dar în pragul jubileului său.

Multă filozofie a vieţii în aceste 496 de pagini. Evenimente triste şi ve-

sele, frânturi de conversaţie, anecdote auzite dela alţii, rezonanţe la fapte diverse — toate scrise de un bătrân cu experienţă bogată şi cu o inimă de aur.

Dacă va plăcea, voi mai traduce câte ceva din volumul acesta, pe care l-am cettit pe îndelete, cu multă plăcere, seara, înainte de culcare. O adevărată carte, cum îi spun francezii: *„livre de chevet“* (carte pentru căpătâiul patului).

O mică paralelă, înainte de a începe să traduc: *Vlahuţa* al nostru, în *„La gura sobei“*. are acelaşi bunătate de inimă şi acelaşi macrovotică es-celentă.

H. P. P.

Lauda.

Să fi lăudat e plăcut lucru. Numai să nu-ţi închipuieşti totdeauna prea mult de laudele aduse. Țin minte o mică aventură din anii trecuţi.

S'a întâmplat la gara din *Krieg-lach*. Aşteptam trenul, care avea să aducă pe fiul meu, pe studentul de gimnaziu, din oraş, de vacanţă, acasă. Trenul intră în gară, băiatul se coboară şi cu dânsul un agent-negustor. Abea am salutat cu câteva vorbe pe băiat, se a-proprie repede de mine agentul, îmi scutură viol dreapta cu amândouă mâ-nile şi mi strigă, radiând de bucurie:

— Ah, Domnule, cum mă bucur să te pot vedea pe D-ta mai întâi pe aici! — Asta înseamnă noroc! Nici nu ştii D-ta cât de *mul te stimez* — Într'adevăr! Opera D-tale frumoasă, frumoasă — ah, cum îi mulţumesc, încă odată, pentru ea — are să-mi fie o vecinică aducere-aminte. Am de gând să petrec câteva zile în frumosul D-tale *Krieglach*. D-ta-l ai făcut vestit — da, într'adevăr! Cum îi merge stimetei familii? Toţi sănătoşi? Da? Şi copiii? Da? Foarte vesel! Vii şi D-ta câte odată în r-staurant? N'aş vrea să renunţ la plăcerea aceasta. Nu ştii D-ta cât de mult te stimez — într'adevăr!

Numai cu o împotrivire b'ândă m'a fost cu putinţă să mi eliberez mâna din mâinile lui, ca să mă pot întoarce la fiul meu.

— „Artă-mă!“, am zis, „e fiul meu. Soseşte tocmai după o absenţă mai îndelungată...“

— „Asta — asta — fiul D-tale? — fiul D-tale?“. întrebă el gâgăvind — făcându-se palid. „Ei, atunci — atunci nu vreau să vă mai stau în cale.“

M-a alergat repede mai departe iar mie mi-a bătut la ochi perplexitatea lui repentină. — Băiatul mi-a explicat cauza.

— „Cunoşti pe Domnul ăsta, tată?“

— „Aşa din reacţie. Mi-a trimis odată fotografia şi m'a rugat să-i dedic unul din volumele mele.“

— „Ar trebui să-l scuipi în faţă! — zise băiatul.“

— „A, ce mai maniere, fiul meu!“

— „Am să-ţi povestesc ceva tată...“

— „Mai întâi predă biletul de că-lătorie, aici. Cum îi merge flăcăule?“

— „O, am avut pe drum o societate de tot interesantă. Lângă mine se aflau doi preoţi şi domnul, care te a salutat, tocmai. Au povestit despre tine.“

— „Nu vor fi spus lucruri rele?“

— „Preoţii, cam aşa şi aşa. Cu jumătate gura. Mai mult rele, decât bune. Domnul ăsta, care te stimează atata, a vorbit grozav împotriva ta. Zice că l-ai fi — nu, nici nu vreau să o mai spun mai departe.“

— „A, spune o odată!“

— „Zicea că i-te-ai îmbulzit cu o secătură de carte, de a ta, că ar fi încercat să o cetească, dar că n'a putut să ajungă până în capăt cu ea. Atât era de plicticoasă! Mai spunea Domnul că te amesteci unde nu ți fierbe oala. Fiindcă preoţii dădeau din cap în semn de aprobare, şi-a crescut şi mai mult în pene şi a spus că ar fi fost mai bine de te-ai fi făcut ciobotar, decât poet. — Era să-i trag una.“

— „Hohol, tinere. Asta-i unul de la care putem învăţa ceva.“

— „Chiar şi preoţii te-au luat în apărare, în sfârşit, atât de greţos te-a batjocorit.“

— „Las' că-i bine. O laudă şi o

hulă ca astea se delatără reciproc. Să nu mai aud de ele! — Fii bine venit, tinere, acasă...“

Oaspeţii.

De câte ori am seara oaspeţi, obicei-nesc să fumez, după cină, câte o țigară cu dânsii; apoi, cam pe la 10 ceasuri, mă ridic şi le spun: „Vă rog, stați după pofta inimii, dragii mei, pentru mine a sosit vremea somnului și mă duc la odihnă.“

Deunăzi mi-a spus cu toată seriozitatea o damă versată în viața socială, că un astfel de procedeu din partea stăpânului casei nu se cade, doamne-fereste, chiar nici atunci, când rămâne un alt reprezentant al casei în societate. „Stăpânul și stăpâna casei au să stea până ce se ridică și pleacă cel d'in urmă mosafir.“

Doamnei acesteia i-am făcut-o ieri. Fiindcă iarăși mi-au venit nopțile de insomnie, am urmat invitații doamnei pentru seara de ieri și am rămas cu dânsa până la ceasurile 2 dimineața. Ea căsca de sta să și se facă miță, eu nu m'am înduioșat de loc. Am fost grozav de plicticos și am stat până ce a strigat ea la orele 2 și jumătate: „A da, dragă doctore, câteodată există împrejurări, când pot să se retragă și stăpâna și stăpânul casei. Rămâneți după pofta inimii, cât vă place. Bună dimineață!“

»Adevărul«, vorbind despre stadiul actual, în care se află diferendul româno-bulgar cu privire la deosebirea de vederi între cele două grupări ale Puterilor mari, scrie următoarele:

Indată ce tratativele au început, — s'a și desemnat și accentuat deosebirea de vederi dintre cele două grupuri de puteri.

Tripla alianță cerea și perzista în cererea Silistrei pentru noi.

Tripla înțelegere însă, declara că ajunge să ni se dea ceea ce Bulgaria ne oferă prin protocolul de la Londra, plus Medjidî Tabia și o fașie la mare, pentru asigurarea Mangaliei contra bătaiei tunului bulgar.

Tratativele ajunseseră iarăși la un punct mort și nu se vedea o ieșire dintr'însele. Din partea triplei înțelegeri s'a făcut atunci propunerea unui supra-arbitragiu. S'a arătat chiar, cari ar fi persoanele indicate pentru acest supra-arbitragiu — și s'a vorbit anume de regina Olandei sau de președintele confederației elvețiene. Austro-Ungaria s'a opus însă, în mod hotărât ideii unui supra-arbitragiu.

Și s'a opus Austro-Ungaria pentru numeroase motive, dintre cari vom releva aici numai unele.

Astfel, era evident că alegerea supra-arbitrului ar fi dat iarăși loc la discuțiuni, tripla alianță, căutând ca supra-arbitrul să fie din raza influențelor ei, iar tripla înțelegere din raza ei. Tratativele s-ar fi târânat deci, numai pentru a ajunge iarăși la un punct mort.

Apoi, supra-arbitrul nu ar fi putut tranșa diferendul nostru cu Bulgaria de cât din punct de vedere juridic. Or, acest diferend nu poate găsi din acest punct de vedere soluția potrivită, el fiind de esență politică.

În sfârșit supra-arbitragiul ar fi exclusibilitatea tratativelor directe între România și Bulgaria, tratative în cari rezidau încă cele mai mari șanse de înțelegere.

Astfel ideea supra-arbitragiului a căzut.

În acest timp în Bulgaria pare a se fi produs o schimbare. Guvernul bulgar pare a și fi dat seamă că nu se poate dușmăni cu toată lumea, că dacă va avea de luptat cu actualii săi aliați, când îi vor fi vecini la Sud și la Vest, nu are nici un interes să se mai dușmănească și cu noi, cari îi ședem în spate.

Intre d. Ghica și d. Danefi s'au început deci negocierile directe, cari par a fi dus la un rezultat satisfăcător într'una din zile, într'una din zile, în care se afla.

Mulțumită acestor negocieri sântem astăzi în ajunul soluției diferendului.

După informațiile noastre, se poate spera că vom câpăta și în chestia Silistrei, până la un punct oarecare satisfacție. În momentul acesta nu se poate preciza încă nimic, chestiunile de acest fel fiind supuse, până în ultimul moment la schimbări — dar pare a fi câștigat principiul că furturile fără orăș, fără posibilitate de aprovizionare și adăpostire de garnizoană, nu pot avea pentru noi toată valoarea, precum ne este necesar orașul, și pentru a avea un cap de pod.

Da-ne vor ambasadorii măru înțeleg, sau îl vor tăia în două? — iată întrebarea cea mare.

În tot cazul amicii noștri stăruie ca să ni se dea măru înțeleg.

Din aceste indicațiuni, cari nu pot fi încă precise, se vede, însă, că diplomația română este în ajunul unui succes.

Cu salvarea păcii și cu siguranța că vom menține bune relații de vecinătate cu Bulgaria, — vom obține aceea ce dela 1878 a fost visul bărbăților noștri de stat.

Se înțelege că conferința ne va acorda și la mare o porțiune ceva mai mare, decât cea oferită de bulgari, așa ca să ne putem construi la Mangalia un port militar, care să fie la adăpostul oricărei surprize artileristice din spre Bulgaria.

Hajdudorog și Szentes.

Au trecut vre-o zece zile de când s'au publicat în »Buda-pesther Tagblatt« declarațiile d-lui Dr. Teodor Mihali, referitoare la tratativele dintre guvern și conducătorii partidului nostru național și pe cari le-am reprodus și noi.

Intre altele d-l Mihali arată urmările grave ale înființării unei episcopii de Hajdudorog pentru România anexată la ea contra voinței lor. Aceștia vor zice adio Romei, vor eși din biserica catolică și fatalmente se vor declara fără confesiune, deoarece nu pot trece la confesiunea gr. or. română. Cauza este, că metropolitul Meșianu a dat o ordinațiune, prin care se interzice preoțimeii a primi credincioșii gr. cat. în sânul bisericii ortodoxe.

N'am avut nici o îndoială în informația exactă, pe baza căreia d-l Mihali și-a făcut declarația de mai sus, dar cu toate aceste așteptam din partea cercurilor bisericești ortodoxe unele deslășiri sau o motivare oarecare a acestei măsuri ciudate a Exelenței Sale Meșianu. Dar n'a apărut nimic în publicitate și astfel e fapt, că ordinul de opreliște s'a dat.

Intrebăm însă, ce a putut îndemna pe Metropolitul Meșianu a face acest pas? Noi nu aflăm nici un criteriu, care ar îndreptăți edarea acestui ordin, din contra îl aflăm păgubitor din punct de vedere național. Prin el se subordonează interesul național interesului confesional, fără motive binecuvântate. E păgubitor acest ordin, căci toți acei Români, cari — neputând trece la biserica ortodoxă română — se vor face interconfesionali, vor fi pierduți pentru neamul românesc.

A fost îndemnat Exelenția Sa a da ordinul poate din loialitate față de biserica soră gr. cat. română? Nu e verosimil, pentru că credincioșii gr. cat. anexați episcopiei maghiare sunt în ori ce caz pierduți pentru biserică gr. cat. română.

Noi reprobăm acest ordin și credem că se impune a se da din parte competentă deslășiri cu privire la rostul lui și la scopul ce se urmărește prin el. Eventual s'ar

putea chiar contramanda, lăsând mâna liberă preoțimeii în chestiune. Faptul acesta interesează întreg neamul românesc, căci el înseamnă o pierdere de mii de oameni din sinul neamului, o pierdere dureroasă și cu atât mai gravă, cu cât zilnic suntem amenințați de ghiarele maghiarizării. Astfel nu e iertat a trece ușor și cu nepăsare peste această chestiune!

În legătură cu aceasta, revenim la o altă chestiune. S'a vorbit și să vorbește și s'a scris prin ziare, că guvernul, după ce i-a succes a înființa episcopia gr. cat. maghiară, va feric și pe România gr. or. cu o dieceză gr. or. maghiară. Ziarele șoviniste cer cu insistență înființarea ei. Unele vor să știe și locul de rezidență a episcopiei gr. or. maghiare, care ar fi orașul Szentes. Intrebăm: nu au cunoștința forurile noastre bisericești superioare despre asemenea intenții ale guvernului? Nu știu, că s'au luat ceva măsuri în privința aceasta? Dacă au cunoștință, datorința lor este să facă cunoscută publicului românesc starea faptică a lucrurilor. Și au datorința a lua de timpuriu măsurile necesare de apărare, ceea-ce, durere, nu s'a făcut cu destulă energie și la timp, față de episcopia de Hajdudorog. Să nu fim surprinși în o bună dimineață cu un fapt implinit al guvernului.

Atât am avut de zis azi. Dacă va fi lipsă vom reveni.

Situația internațională.

Chestia păcii.

Constantinopol, 2 Aprilie. Textul notei colective remisă de către ambasadori cuprinde patru puncte: 1. granița Midia-Enos, lăsând aliaților toate teritoriile situate la Vest afară de Albania; 2. chestiunea insulelor Egee este lăsată deciziunii puterilor; 3. Turcia se va desinteresa cu desăvârșire de Creta; 4. puterile nu pot să se arate favorabile cereri de despăgubiri de război și lasă unei comisiuni internaționale regularea chestiunilor financiare. Din momentul primirii acestor baze, ostilitățile vor trebui să ia sfârșit.

Constantinopol, 2 Aprilie. La orașele 12 Poarta a remis Marchizului Pallavicini răspunsul la nota Puterilor. Poarta acceptă în bloc propunerile puterilor.

Chestia Scutari.

O telegramă din Viena anunță, că vasele de război ale Puterilor mari au sosit în fața orașului Antivari. Demnstrația flotei va avea deocamdată caracterul unei blocade pacifice.

Contrar știrilor, că predarea orașului Scutari este chestie de câteva ore, o telegramă din Cătaru anunță, că Muntenegrii au intrerupt eri subit bombardarea orașului. Aite telegrame susțin însă, că asaltul general s'a început,

și că în urma bombardamentului nointerupt, orașul Scutari stă în flăcări.

Alegerea dela Sasca. »Buda-pesther Tageblatt« se ocupă în nrul de ieri la loc de frunte cu alegerea dela Sasca și după ce arată nemalpomentele abuzuri săvârșite de organele stăpânirei încheie cu următoarele cuvinte semnificative:

»Sasca a fost o ultimă etapă a speranței în posibilitatea unui traiu în pace. Acum, după ce și aceasta s'a pierdut, nu se va mai găsi nici un bărbat politic român serios, nici un popor românesc, care ar mai da ascultare glasurilor înșelătoare de pace.

Astfel se aruncă un popor întreg în brațele desperării, încât de-acum înainte i-și va putea căuta speranța sa numai în puterile infernului!»

Congregația comitatului Albei-inferioare.

În 28 Martie a. c. s'a ținut în Alud congregația de primăvară în prezența unui mic număr de membrii. Dintre membrii români au fost de față d-nii: Dr. Iuliu Maniu, Dr. Isidor Marcu, Dr. Ioan Sâmpălean, Dr. Ioan Rațiu, toți din Blaj, apoi protopopul Aludului Ioan Maior și Dr. Iuliu Morariu, avocat în Murașuioara.

În centrul desbaterilor serioase — scrie »Unirea« — și de astădată l'am văzut tot pe dl Dr. Iuliu Maniu. Pus la desbatere rescriptul Ministeriului de agricultură, ca să se reguleze Murașul până la Piski, d-l Maniu a prezentat o moțiune separată, ca Murașul să se reguleze, să se facă navigabil și pe teritoriul comitatului nostru. Moțiunea a fost primită, și în senzul acesta se va raporta la ministrul de agricultură.

Raportul vice comiteului de pe 1912, tot la propunerea dlui Maniu, s'a amânat pentru altă congregație, deoarece raportul, în care erau multe puncte supărătoare pentru Români, unui membru l'au primit târziu, — alții de loc — și astfel nu a putut fi studiat în deajuns, ca să se poată desbate în merit, și să-și poată face fiecare observările sale.

La circulara comitatului Pojun pentru statificarea administrației comitatense, dl Maniu a combătut circularul din punct de vedere mai înalt. Erușine, — a zis d-l Maniu — că statificarea administrației să fie sprijinită chiar prin comitatul acesta și prin oficialități. O chestie atât de importantă din punct de vedere politic, nu este iertat să se rezolve numai așa în fugă, fără cum-pănire, mai ales într'o vreme, când cetățenii au partea cea mai minimală în rezolvirea afacerilor țării, și când guvernul nu atâră dela opinia publică a țării, ci dela putere... Recunoaște, că situația materială a funcționarilor comitatensi, lasă mult de dorit, dar situ-

ația lor încă nu poate fi decizătoare la rezolvirea chestiunii.

Îmbunătățirea oficialilor încă nu înseamnă ameliorarea în bunăstarea țării. Într'o vreme ca aceasta, când guvernul nu dă nici o garanță în privința progresului democratic, ar fi o greșală mare politică, să renunțe comitatul la drepturile sale, și să depună autonomia în mâinile guvernului.

Punându-se la vot s'a primit cu 40, în contra 20 de voturi circulara comitatului Pojun, și comitatul nostru în senzul acesta va cere guvernului statificarea administrației și numirea oficialilor comitatensi de către guvern.

Vorbirea dlui Dr. Iuliu Maniu ținută la un nivel înalt, demn, a stors admirațiunea și aplauzele tuturor. In-suși șspanul l'a felicitat, recunoscând, că singur d-sa a desbătut chestiunea dintr'un punct de vedere mai înalt.

Păcat mare, că membrii români ai congregației, nu se interesează în de ajuns de viața din comitat. De erau Români mai mulți, și de data aceasta ne-am fi putut valida. Să sperăm, că în viitor nu va trebui să constatăm atâta indiferențism.

Serbările dela Ludoș.

— 1 Aprilie n.

Retragerea în penziune a vrednicului protopop al Ludoșului, de toți iubitul și respectatul Nicolae Solomon, a dat prilej la o serie de manifestări și serbări intime și duioase, tot atâtea dovezi de iubirea și respectul general, de care s'a bucurat cât a fost în mijlocul nostru.

Duminecă în 30 Martie a servit Nicolae Solomon pentru cea din urmă oară la altarul pompoasei biserici, care e mărturie vie pe veacuri înaintea vredniciei lui.

După sfârșitul liturghiei d-l Solomon a ținut o frumoasă vorbire de rămas bun, în care a recapitulat întreaga muncă de peste 31 ani și toate rezultatele ei frumcase. Iar meritul înfăptuirii mărețelor instituțiuni l'a împărțit frățeste cu poporul de aci din Ludoș și cu părinții celor de azi, cari își dorm somnul de veci.

A fost deosebit de emoționant momentul când cu lacrimi în ochi a provocat poporul ca, decumva s'ar afla reyunul dintre ei căruia să-i fi greșit în acești 31 de ani, să vină înainte și îl va ruga de iortare în fața altarului. Și-a încheiat vorbirea cu povește înțelepte și folositoare.

În numele coratoratului și al poporului, adv. Dr. Ioan Oltean a rostit un duios cuvânt de adio, pornit din inimă, care a stors lacrimi din ochii tuturor.

În numele poporului român din comitatul Turda-Arieș a vorbit d-l Dr. Valer Moldovan, care a talmăcit poporului, că Nicolae Solomon nu a fost numai părintele parohiei și tractului Ludoș, ci a fost sufletul și povătuitorul înțelept al tuturor Românilor din acest comitat românesc. Iar veneratul protopop i-a făcut promisiune în fața altarului că toți vor continua munca întru deșteptarea culturală și politică a poporului, în spiritul și după învățăturile înțeleptului Solomon.

Însuflețit de dragălașia și duioșia acestei serbări, a luat cuvântul și

Planeta noastră.

Un țaran, căruia îi place să se gândească, a asemănat planeta noastră cu un animal. Pietrișul ar fi oasele animalului, stratul de pământ — carnea lui, apa — sângele lui. »Dar oamenii, cari stăpânesc ici și colea?« l-am întregat. »Aia sânt gângăniile păduchioase!« mi-a răspuns vesel țaranul.

Aplauzele.

Odată mi-am început, într'un orășel boem, conferința cu următoarele cuvinte: »Am o rugare deosebită către D-voastră, iubii ascultători. De obicei se aplaudă în decursul și la sfârșitul unei prelegeri. Asta nu-mi place. Impotriva țăsăritului de desaprobare n'ai ce zice — acela este totdeauna sincer. Aplauzul sgomotos este un obicei italian, care strică de multe-ori dispoziția din sală, conduce pe conferențiar și pe ascultători câte-odată pe cărări streine de conținutul conferinței și evocă orgoliul, care nu folosește nici-odată cauzei, iar persoanelor le este adese-ori stricăcios. Și așa se bagă de samă, din ținuta ascultătorilor, dacă a plăcut sau n'a plăcut o conferință. Deci, Vă rog frumos, să nu aplaudați!»

Bravo! Bravo! Aplauze furtunoase! — »Modestia« mea era vorba să fie aplaudată — așa am aflat mai târziu. Ai crede, că este nemodestie dacă așteaptă cineva atât de sigur aplauzele, încât crede de cuviință să se aperse împotriva lor. Nemodestie dacă

vine un om din Steiermark, ca mine, și dacă vrea să delăture un obicei atât de înrădăcinat ca acesta. Ei bine, dacă nu-ți place, nici nu-ți place și toți trebuie să-l suportă, nu numai când e vorba de tine, ci și la alții, în sala de conferințe, în teatru, la concert, adeseori după zicala: () mână spală pe cealaltă — atunci ai dreptul, totuși, să spui odată: obiceiul ăsta ar trebui delăturat. Mai neplăcut este un aplauz sgomotos la piesele muzicale, când ni-miceste toată atmosfera prielnică și toată tonalitatea, care-ți vine în suflet după ce ai ascultat piesa. Apoi și la teatru, unde e vorba de iluziune și unde te smulge din lumea ficțiunii în viața de toate zilele. Câteva clipe de tăcere evlavioasă, după ce a răsunat ultimul acord al muzicii sau după ce a căzut pentru ultima oră cortina, ar adănci și ar înări impresia în ascultători.

Nu-mai atâta cred, că este justificat — că artistul dramatic are nevoie de aplauzele sgomotoase. El, căruia urmașii n'au să-i încunune fruntea, el, pe care are să-l încarce, poate, critica mâine cu maliciozități, el este avizat la pânea asta cea de toate zilele, ca să nu-și piardă curajul și puterea. Cât timp nu se va găsi o formulă mai bună, în care să poată arăta publicul mulțumita artistului dramatic, va trebui să lăsmă să existe și aplauzele pe scenă. Conferențiarul însă nu este avizat, de cele mai multe-ori, la

aplauze, câte-odată nici nu aspiră la ele, căci ele înseamnă o ceremonie moștenită dela antecesorii noștri, o ceremonie, care are câte-odată aparența unei milostenii.

Cum zidești din apă case.

Invățătorul: Cine știe să-mi spună cum zidești din apă case?

Băiatul îngrijitorului lacului: Eu, domnule învățător. Las să înghiețe apa, ca să se facă ghița tare ca piatra, apoi o tai în bucăți și gata-i casa.

Băiatul moravului: Errr, da dacă vine vara?!

Invățătorul, acestuia: Ei, atunci cum ai zidi tu case din zăpadă?

Băiatul moravului: Mă duc, îndrept apa pe scocul morii și macin până atunci la grâu, până mă văd om bogat. Apoi îmi zidesc o casă.

Băiatul crăsmarului: Hi, hi, asta nu-i din apă!

Invățătorul, acestuia: Ei, cum ai zidi-o tu?

Băiatul crăsmarului: Eu? Hi, hi, eu aș turna apa profăcându o în vin și aș vinde-o. Și-apoi mi-aș zidi o casă frumoasă.

Invățătorul: Așa! Acum vreau să vă spun, cum vreau eu să mi zidesc o casă din apă. Beau în locul vinului tot-

deauna apă, numai apă și cu ce am câștigat astfel, îmi zidesc casa.

»Răsul Paștilor«.

Un preot din Steiermark, din localitatea R., și-a hărăzit în anul acesta — povestea a ajuns să se publice și în gazete — un »răs al Paștilor«, în Lunea Paștilor, dimineața. Nu în biserică, la predică, ci când se afla în capela de pe câmp, la catechizare. După ce a isprăvit în regulă cu cuvintele lui Dumnezeu, s-a întors încă odată către poporeni săi, acuma numai spre partea unde se aflau bărbații și le-a zis: »Vă sunt dator, după un vechiu obicei, cu un »răs al Paștilor«. Nu-mi vine nimic în minte cam cu ce v-aș putea face să radeți în timpurile astea grele. Poate numai dacă ar fi careva dintre voi, căruia să-i fie nevasta supusă, ca astfel să poată rade bărbatul în dragă voie. Aș vrea să știu dacă este așa. De aceea să strige tare și respectat: »Iuhu!« fiecare din voi, bărbații, care e stăpânul nevastă-sale... Ei?»

N-a strigat nici unul. Tăcere de mormânt.

Atunci a sărit părintele în sus, și-a ridicat brațele și a strigat tare și respectat: »Iuhu!« — — —

Oamenii au răs puțințel la astea, dar mai mult a răs părintele. (După cum se știe, preoții romano-catolici nu sunt căsătoriți. Trad.)

Povestea cu Dumnezeu și cu Sfântul Petru.

Dumnezeu s-a plâns într'o zi că oamenii de pe pământ de câte ori au vin acru strigă: »Doamne, da rău vin mai e asta!« »Să-mi lege numele meu de lucruri rele, asta mă năcăjește!« a zis Atotputernicul.

— »Știu eu un sfat împotriva lor«, răspuse Petru, »fă, Doamne, să se facă odată un vin minunat.»

— »Ai dreptate, Petre, și-așa am să și dau poruncă«, zise Dumnezeu-Tatăl. »Să aibă oamenii prilej să-mi amintească numele și în legătură cu ceva bun.»

— »Și-a făcut Dumnezeu să fie un vin minunat cu viță de vie. Și a trimis pe Petru pe pământ, ca să afle, ce spun oamenii acuma.»

Petru a stat cam multșor și când s'a întors, în sfârșit, era posomorât de tot.

— »Ei, Petre, ce spun oamenii de vinul cel nou?«, întrebă Dumnezeu-Tatăl.

— »Stăpâne«, răspuse Petru, »n'ai noroc. Poți face ce vrei, n'au să-ți dea nici odată cinstea cuvenită.»

— »Ce nădrăvăni fac?«

— »Hei«, zise Petru oftând, »che-fuiesc, pocnesc din limbă și zic: »Tiii, a dracului!, da buu vin mai e asta!«...»

adv. din Bistrița Dr. G. Tripou, care a pecețuit cu cuvinte măestrelor aceste manifestări de simpatie și promisiuni sărbătorești.

După amezii au început să soscască în Ludos intelectualii veniți din toate părțile, pentru banchetul de seară.

Mai întâi a sosit preoțimea tracțională în număr de 18 (2 au lipsit din cauza de morbi) cari s-au și fotografiat în curtea bisericii, având în frunte pe iubitul lor protopop și pe protopopul militar pensionar B. Vlăsia. De asemenea s-au fotografiat într-o grupă separată toți intelectualii din Ludos și depărtați împreună cu o frumoasă cunună de dame.

Scara la 7 oare sala cea mare de la hotel a fost plină de oaspeți în haine de sărbătoare. O comisie de cinci, constătoare din Dr. George Popescu, Dr. Valer Moldovan adv. Turda, Dr. Ioan Oltean, Dr. Mihai Moldovan adv. Ludos și Marius Elecheș mare proprietar în Velcher, a invitat la banchet pe sărbătoritul, care la intrarea în sală a fost primit cu însuflețite și vii aplauze.

Mi am făcut o listă a celor prezenți. Regret că nu e completă. Am remarcat între cei prezenți pe d-nii: Dr. Dăian (Cluj), B. Vlăsia prot. mil tar in pens., Dr. Gavril Tripou (Bistrița); din Sibiu: Iuliu Bardoși insp. șc. in pens.; din Turda: Iovian Mureșan prot. gr. or., Iacob Trif șef compt., Dr. George Popescu, Dr. V. Moldovan, Dr. G. Pătăcean, Dr. Aug. Raiu adv.; din M. Uioara: Emil Pop protopop, Dr. Gherman adv., R. Dămboi funcț.; din Blaj: Iacob Mureșan profesor de muzică, Dr. Solomon medic; din Ludos și jur.: Emil Cornoș, Marius Elecheș, Bucur Șogan, Emil Maior proprietar, Dr. I. Oltean, Dr. M. Moldovan, Dr. I. Callani adv., Rus proprietar; Dr. Giurgiu adv. Iara, Gavr. Pop protopop Măhăciu, I. Simu preot Luna, Iuliu Ilian preot Grind, Dr. Liviu și Romeo Dan Kociu, Zeiler pictor etc. etc. Preoțimea din tract: Orbean, Suciuc, Mureșan, Gherman, Hățăgan, Muntean, Bălaș, Vodă, Anghel, Bozdog, Boer, Cucu și Precup.

Invățătorii: Morar, Moga, Simonetti, Coman, Negruț, Toma, Bologa, Oltean, Rus, Catona, Pop. Iar la urmă frumoasa cunună de dame: d-na prot. Solomon, d-na văd. Boer, d-na Elecheș, d-na Dr. Dan, d-na Dr. Gherman, d-na Dr. Oltean, d-na Rusu, d-na Sovaros. d-soarele E. Boer, Cornoș etc.

S'a început șirul lung al toastelor. Rând pe rând au salutat pe sărbătoritul reprezentanții diferitelor corporațiuni. Dr. Mih. Moldovan în numele poporului din Ludos, Suciuc, preot din Căpuș în numele preoțimii din tract, Iovian Mureșan, protopop în numele fraților gr. or., Coman, invățător în Căpuș în numele dascălilor, Emil Pop, protopop a salutat familia sărbătoritului, iar Dr. Dăian, protopop într-o vorbire magistrală l'a salutat în numele protopopilor ca pe protopopul protopopilor, apoi în numele »Economiului« din Cluj, E. Cornoș în numele partidului național din comitat. S'a ridicat apoi bătrânul Solomon și cu tonul dulce și domol de patriarh a răspuns tuturor, mulțumindu-le pentru bunele urări și împărțindu-le din belșugul înțelepciunii sale sfaturi de aur. A sfârșit cu o alocuție plină de spirit la adresa cununii de dame.

Ca la un semu tainic, muzica a înțonat un solemn »Deșteaptă-te române«, care a fost ascultat în picioare, iar strofa ultimă a fost cântată de întreaga asis-onță.

Abia s'au potolit acordurile imnului nostru și s'a ridicat adv. Dr. Tripou, care a rostit cu cunoscuta-i vervă oratorică un discurs de-o flozofie adâncă vorbind despre rostul bisericii în viața neamului nostru.

S'a ridicat din nou d-l Solomon și a salutat pe maestrul Iacob Mureșan din Blaj și pe pictorul Zeiler.

La dorința unora, a vorbit și Dr. V. Moldovan, care a scos prețioase invățători din viața și faptele »omului întreg« Niculae Solomon, îndemnând preoțimea, invățătorii și pe toți intelectualii ca să-și îndeplinească cu sfințenie datoria de trezire și luminare a poporului.

Au mai vorbit Dr. Giurgiu pentru sărbătoritul, Dr. Tripou pentru protopopul Daian, care a mulțumit pentru ovații, cedându-le protopopului sărbătorit. dela care și dânsul a învățat multe.

Era noaptea târziu, când ne-am depărțat rând pe rând, înălțați sufletește pe urma celor auzite.

Când scriu aceste șire, se poate ca Ven. Consistor din Blaj să fi designat deja pe noul mire al Sionului din Ludos.

Sărbătorirea vrednicului lui înaintaș, a iubitului și de toți respectatului Niculae Solomon să-i servească noului

protopop de îndemn, de a-se arăta întru toate vrednic urmaș al celui ce se duce dintre noi.

Coresp.

Invitare la abonament.

Cu 1-a Aprilie 1913 se deschide un nou abonament la

„Gazeta Transilvaniei“

pe cvartalul al doilea

la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii ziarului nostru. Ii rugăm pe toți a se îngriji de trimiterea la timp a prețului de abonament, ca să nu fim siliți a sista trimiterea ziarului.

Pe credit »Gazeta Transilvaniei« nu se dă la nime.

Deși »Gazeta« și-a mărit formatul și a introdus îmbunătățiri, împreunate cu mari spese,

Prețul abonamentului

a rămas acelaș, ca până acum, anume:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni 5 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIA.

ȘTIRI.

— 21 Martie 1913.

Știri din România. Alaltăeri dimineață A. S. R. Principele Ferdinand a trecut într-o amănunțită inspecție — după un program stabilit la marele stat major al armatei — corpul de automobiliști voluntari. Cu această ocaziune s-a evidențiat și mai bine admirabila organizațiune a acestei anexe importante pe lângă armata României. A. S. R. a inspectat în parte pe fiecare automobilist. Automobilisti au primit apoi ordinul A. S. R. de a realiza fiecare o tomă deosebită de recunoaștere, pe o distanță de 200 kilometri în diferite direcții.

Seara a avut loc un banchet al automobilistilor voluntari, la care au participat și AA. LL. RR. principi Ferdinand și Carol, ministrul de războiu și alți ofițeri superiori. În toastul rostit din acest prilej, A. S. R. principele Ferdinand a spus următoarele:

Mă simt foarte fericit, că văd azi rezultate așa de strălucite la această primă încercare a corpului de voluntari automobilisti. Și fericirea mea e cu atât mai mare, cu cât mă consider drept părinte al acestei organizațiuni, care s'a arătat atât de merituoasă. De sigur, că azidimineață, când vați adunați pe câmpul dela Băneasa vați închipuit că vi s'a va face o inspecție ușoară și că mult veți întreprinde câte o cursă nu tocmai dificilă. Plicurile închise, cari vi s'au dat, coprindeau o surpriză — și cum pe câmpul de război surprizele nu se discută, tot astfel și d-străți ați executat imediat ordinele primite. Rezultatul a fost — repet — din cele mai admirabile. Trăiască corpul voluntarilor automobilisti!

— Fe listele primite de la d-na Ecaterina Gh. Gr. Cantacuzino, prezidenta Comitetului pentru adunarea fondului necesar întăririi marinei militare s'a strâns suma de lei 2410 și 50 bani, numai de la preoții din orașele Eparchiei sfinței Mitropolii a Ungro-Vlahiei. Pentru județe s'au dat convenite ordine, ca preoții să subscrie pe listele trimise comunelor și băncilor populare și să dea tot concursul pentru subscrieri. În fruntea subscripțiilor se află I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Dr. Konon Aramescu Donici cu suma de 500 lei.

Adunarea generală a Creditului Finciar Urban din Iași, a votat 70 mii de lei pentru flota națională și 16 mii lei pentru un aeroplan, care va fi numit »Iași«. Acest aparat va fi dat Flotei naționale aeriene.

Pentru fondul ziaristilor am primit cu posta de azi, 2 cor. dela d-l Dr. Teodor Sbarcea, medic în Satulung (Săcele).

Aeroplanul Ardealului. D-l I. Rusu. Abrudeanu scrie în »Adevărul« următoarele:

În momentul, în care inimile bine simțitoare și patriotice din țară s-au grăbit să-și dea obolul pentru flota națională aeriană, obidjuții noștri frați de dincolo n-au rămas nici ei mai pe jos și printr'un elan sufletesc demn de un popor nobil au pornit o colecție pen-

tru a înlesni singurului nostru aviator-constructor înfăptuirea unui aeroplan »Vlaicu III.« care, pus în serviciul forțelor militare ale României, să poarte numele de Aeroplanul Ardealului. Ideia e frumoasă și înălțătoare și avem bucuria de a spune că rezultatul acestei colecte este foarte mulțumitor, ceea ce constituie o adevărată mândrie pentru însuflețirea de care dau așa strălucită dovadă.

Din raportul băncii »Victoria« din Arad, care a luat nobila inițiativă, rezultă că colecta pentru aeroplanul Vlaicu Nr. III a ajuns până azi cu subscripțiile la frumoasa sumă de 17.000 coroane, din care s-a și hotărât să se trimită inginerului Vlaicu la București suma de 13.000 coroane.

Inregistrând acest fapt îmbucurător, nu ne putem opri de a face în același timp următoarele două constatări, cari se desprind din gestul spontan al fraților noștri de peste munți:

Întâi, dovada evidentă, ce ei au dat despre realele și înaltele aptitudini culturale, ce îi caracterizează în nolanul greutăților de tot felul cu cari au de luptat — și

Al doilea, lecția fină, pe care României de dincolo o dau unor anumite cercuri dela noi, cari — nesocotind necontestatele calități militare și stabilitatea ideală ce întrunește aparatul Vlaicu — n-au catadixit totuși să comande pentru trebuințele armatei, măcar pentru a salva sentimentele de naționalism pe cari le ațșează, nici un singur aeroplan al neîntrecutului nostru aviator.

Incendiu. Din Sibiu ni se scrie: Un incendiu puternic a izbucnit la depoul din Tălmaci al Soc. de lemne ungaro-italiană. Stingerea focului a întâmpinat mari greutăți din cauza multor lemne îngrămadite în depou dar mai ales din cauza lipsei de apă. Cu t ată activitatea depusă de pompierii sibieni și din comunile învecinate, ajutați de un detașament de soldați, focul n-a putut fi stins, decât după ce a făcut pagube de vre-o 3 — 400.000 cor. Faptul, că focul a izbucnit deodată în mai multe părți, de bănuț că ar fi fost pus cu intenție. Jandarmeria a pornit cercetare.

Al zecelea congres internațional de geografie se va deschide azi la Roma. Deschiderea congresului se va face în prezența M. S. Regelui Italiei și se va ține în sala Horatiu și a Curiaților din Capitoliu. Din România participă la congres d-nii Mehedinți și Coculescu profesori universitari, trimiși de ministrul instrucției publice.

Sărbătorește rămasă pronoșă jubilară pentru zidirea unei biserici și înălțarea unei parohii în Viena, invită la VI-a adunare generală a societății, care se va ține Sâmbătă, 5 Aprilie 1913 la orele 7 seara în localitatea Sf. Capela române. (1. Löwelstrasse 8.) Ordinea de zi: 1. Cuvânt de deschidere; 2. Citirea raportului anual; 3. Raportul comisiei de revizuire; 4. Votarea bugetului pe anul VII administrativ; 5. Propuneri eventuale, cari conform § 30 alin. 2 din statute, trebuie aduse mai întâiu la cunoștința prezidiului cu cel puțin 2 zile înaintea adunării generale. 6. Alegerea celor 5 membri ordinari și a unui suplent în comitet, conform § 18 din statute, precum și alegerea comisiei de revizuire și a tribunalului de arbitri.

Ca să nu fim obligați, în caz că numărul membrilor prezenți n'ar fi conform statutelor, a convoca o nouă adunare împreună cu însemnate cheltuieli, Vă rugăm să binevoiți a Vă prezenta negreșiți. — Pentru Comitet: A. Lupa, general i. r., prezident. Dr. M. A. Popovici, secretar.

Pacă:ca! de 1 April. Ziarul francez »Courier de la Champagne« din Reims a publicat în ziua de 1 April, următoarea știre, pe pagina primă: »Un balon german, care spiona pe teritoriul francez între localitățile Tours și Verdun a fost apucat de un curent de vânt și dus spre Reims, unde a fost nevoit să se coboare, suferind grave avarii. Bal-nul de prezent se află pe hotarul Reims-ului lângă Berruc. Știrea stărnit o senzație de nedescris, a fost telegrafiată tuturor ziarelor d'n Paris, așa că alaltăeri dimineață n'ii și mii de oameni, unii pe jos, alții cu trăsurile și automobile, alergau spre locul, unde se lăsașe balonul. Ba, zărele pariziene și-au trimis și corespondenții iar societățile de filmuri cinematografice și-au trimis imediat fotografa la fața locului. Când colo: balon ca'n palmă — Era o glumă de 1 April. Văzându-se astfel păcălita, mulțimea infuriată a dat năvală în Reims, unde a încunjurat localul redacției, care-i trăsese pe sfior. Și dacă n-ar fi intervenit imediat toată poliția și jandarmeria orașului, s-ar fi petrecut și vârsări de sânge, căci mulți dintre cei păcăliți se juraseră să omore pe ori și ce re'ac or al amin-

titului ziar, care le-ar eși în cale. Iar, ca să-i treacă pofta de glume, — procuratura a încercat ziarului cu pricina proces pentru turburarea ordinii publice.

Fundațiunea ziaristilor români.

Dare de seamă generală a Epitropiei administrative asupra anului 1912. (Fine).

Trecând după acestea la partea specială a raportului nostru, ne permitem a aminti momentele mai însemnate din cronica anului trecut, cari, credem, că e bine să fie cunoscute de toți cei ce au interes față de lucrările și preocupările noastre.

Prin actul fundațional de dato 30 Dec. 1910 al D-lui Dr. Ioan Mihu, în Epitropia fundațiunii au fost numiți D-nii: Vasile Goldiș, Dr. Valeriu Branice, Dr. Ioan Lupaș, Octavian Goga și Ioan Agărbiceanu. Încă înainte de a se constitui și a-și începe Epitropia lucrările sale, D-l Vasile Goldiș, din motive de natură privată, a renunțat la mandatul său și astfel membrii rămași — întruniți la ședința de constituire dela 6 Februarie 1912 la Vinerea, în care s'a ales președinte D-l Dr. Valeriu Branice și vicepreședinte D-l Dr. Ioan Lupaș — au cooptat pe Ioan I. Lapedatu, căruia i-au concretizat agendele de secretar.

Epitropia astfel constituită a ținut în decursul anului trecut patru ședințe, în cari a rezolvit diverse chestiuni administrative și a luat mai multe hotărâri în scopul măririi fundațiunii și în vederea apropietii ei activării. Astfel:

- 1. a stabilit un regulament cu privire la îngrijirea valorilor și purtarea contabilității pe sama averii fundațiionale;
- 2. a decis ca suma transpusă de erezii fericitului Dr. Aurel Mureșianu să se administreze și să se mărească în cont separat și tot în cont separat — sub numele donatorilor — să se administreze orice donațiune ce s'ar face în suma de cel puțin 5000 cor.;
- 3. a intervenit la administrațiile foilor și revistelor noastre ca — după cum se obicnuște aceasta și la alte popoare — să cerce a introduce la prețul abonamentelor aplicarea unei mici taxe în favorul fundațiunii și.
- 4. a stabilit pe baza unui proiect lucrat — în urma rugării epitropiei — de D-l Dr. Ioan Mihu textul regulamentului prevăzut în §-ul 14 al literelor fundațiionale, prin care se normează procedura de urmat la distribuerea ajutoarelor; acest regulament, îndata ce averea fundațiunii va ajunge suma de Cor. 50000 va fi prezentat guvernului țării spre aprobare.

Dintre lucrările Epitropiei, înșirate în cele precedente, acea care ar fi chemată să contribuie mai mult la măritarea averii administrate de noi și asupra căreia ținem de bine să insistăm și la acest loc este intervenția făcută la administrațiile ziarelor noastre de a introduce la prețul de abonament o mică taxă în favorul fundațiunii. De astădată intervenția noastră a avut rezultat numai în parte. Singurul ziar care a urmat rugării făcute, a fost »Gazeta Transilvaniei«, care a făcut apel la abonații ei ca din prilejul reînnoirii abonamentelor să contribuie cu câte o mică sumă și pentru măritarea fundațiunii. Apelul ei n'a rămas fără resunet. Sub acest titlu a încasat și ne a trimis în cursul anului curent o sumă destul de frumoasă. Încercarea făcută de »Gazeta Transilvaniei«, care de altfel împreună cu celelalte ziare ale noastre s'a distinct și prin străuțurile ce le-a depus întru sprijinirea acțiunii noastre, e o dovadă că publicul nostru va aduce fără greutate contribuțiile ce i-se cer pe sama fundațiunii noastre. Tocmai de a'ela apelăm acum din nou la zărele noastre să urmeze cu toatele exemplul »Gazetei Transilvaniei«, căci prin aceasta vor da fundațiunii noastre un ajutor constant și — desigur — din an în an tot mai considerabil. Apelăm în fine la toate instituțiile noastre și la toți oamenii noștri de bine să urmeze a ne sprijini. Să luăm în privinta acesta exemplul dela alte popoare cari fa: mari sacrificii pentru zăriștii lor. Să luăm exemplul nu mai departe decât dela compatrioții noștri maghiari, cari au donat în câteva luni ale anului 1911 pentru institutul de penziune al zăriștilor ungari nu mai puțin decât aproape 200000 cor. Să dăm și noi pentru ai noștri, căci între zăriștii neamurilor din această țară sunt cei mai avizați la sprijinul public. În sensul regulamentului publicat în anexe, ajungând fundațiunea la Cor. 50000, va fi dată posibilitatea unui modest început de ajutorare. Pentru a răspunde cu adevărat și cu folos chemării

sale, fundațiunea are lipsă de un capital cu mult mai mare, un capital de cel puțin 250.000. Suma aceasta e mare. Avem însă credința, că aflând interes și sprijin la toți cei cu inimă și pricepere pentru înălțarea presei dela noi, adunarea acestei sume nu e un lucru imposibil.

Sibiu, din ședința Epitropiei administrative a »Fundațiunii pentru ajutorarea zăriștilor români din Ungaria« ținută la 3 Martie 1913.

Dr. Valeriu Branice, m. p. prezident.
Ioan I. Lapedatu m. p. secretar.

Literă, arte și științe.

Muzica românească.

— De vorbă cu d-l Gh. Dinu. —

Intr'o zi cu soare primăvărată zăresc pe străzile Sibului figura simpatică a maestrului Gh. Dima. Mergea în tovărășia unor prietini, vorbind despre »Paulus«, oratoriul lui Mendelssohn, pe care are de gând să-l cânte și în Sibiu.

Am profitat de acest prilej, să-l rog să binevoiască a comunica cetitorilor »Lucaefărului« părerile d-sale despre muzica românească. A doua zi mi-a împlinit cu o deosebită amabilitate rugămintea.

»Mă întrebi, dacă am cetit părerile d-lui Enescu și Dinicu despre muzica românească?« Începu maestrul cu graul lui cadent și apăsător.

»Da, căci, după cât știu, mai ales opinia d-lui Enescu a produs un resens la noi și cred că sunteți unul dintre cei mai competenți să lămurii chestiunea.

— Părerea mea e că muzica noastră, așa după cum există în diferite părți, își are un caracter specific al ei. Un popor cum este neamul românesc, care după atâtea veacuri de vijelie își are în toate locurile comora de poezie populară, a trebuit să alba dela început și o muzică proprie populară. Fără îndotă, că această muzică în cursul vremii a fost influințată de muzica popoarelor cu cari am venit în atingere, după cum a fost influințată întreaga ființa noastră etnică. În muzica noastră, ca și în limbă, găsim multe elemente orientale, slave și ungurești, dar aceste influențe nu i-au putut schimba caracterul ei național. Am eu un butoiac de vin vechiu în pivniță. El primenesc din vreme în vreme cu fel și fel de vinuri noi, dar tot vin vechiu, cu gustul și aroma lui originală, am pe masă. Așa dispar și influențele străine în caracterul specific al muzicii noastre naționale, care are notele ei distinctive de ale celorlalte popoare. Aceste note distinctive le simțim și le purtăm în sânge și noi compozitorii le imprimăm, fără să vrem, chiar și în lucrările noastre străine. Existența unei muzici românești e deci în afară de orice discuție.

— Nu credeți, cu toate acestea, că există o deosebire între melodiile populare dela noi și între cele din România?

— O deosebire fundamentală nu există. Deosebirile sunt poate numai niște nuanțări ale unor stări sufletesti deosebite. La noi, de pildă melodiile sunt mai duioase, mai jalnice, accentele viguroase lipsesc aproape cu totul. În melodiile noastre plânge sufletul unui popor obidit și neîndreptățit. În cele din țară e mai mult orientalism tănguitor și resignat. De altfel depinde foarte mult dela modul cum cântă o melodie. Cunoști cântatul »De când mândra m'a lăsat«. Iți aduci amin'e ce deosebire e între interpretarea ce am dat o versurilor

Și de-or bea dușmanii mei Crepe inima în ei

și între celelalte versuri, felul de interpretare al melodiei determină de multeori și haina ei armonică. Unele dintre melodiile noastre se aseamănă cu cele ungurești, numai fiindcă sunt interpretate în spiritul muzicii ungurești. Apropoș. Adincoară aminteam de influința muzicii ungurești asupra muzicii noastre, care se resimte mai ales la periferii, unde contactul cu Ungurii e mai vechiu și mai statornic. Muzica ungurească, la rândul ei, are și ea foarte multe influențe slave. Imi aduc aminte, că regretatul Augustini imi dăduse, pe vremuri, un caiet cu melodii populare slovecești, cari mi s'au părut curat ungurești. Augustini m'a asigurat, însă, că melodiile sunt slovecești, culese din gura poporului, și că Ungurii le au împrumutat dela Slovaci! Influențele reciproce dela popor la popor se resimt deci și în felul de interpretare al melodiilor.

(Va urma.)

Proprietar:
Fig. A. Mureșianu: Branice & Comp
Redactor responsabil: Ioan Brodea.

INCHIDEȚI GURA... dacă ai dinți urâți cumpără-ți un tub de pastă de dinți din cărbuni de lei și »REFORM« cu 70 bani. — Folosind-o 3 zile vei avea dinți albi ca zăpada.

Atunci vorbește și spune-i ori și cui, că acest minunat preparat l-ai cumpărat în prăvălia lui E. A. Orendi și drogeria Lang și Theil în Târgu Grăului.

VISCHT OTTO, inventator și esclusiv singurul fabricant, farmacia »Órangyal« în Tatrang, comitat Brașov. — Laborator chimic. — Singurul preparat care nu atace dinții.

Să stăm de vorbă!

TELEFON 518.

TELEFON 518.

SAMUEL LIPOT

Cel mai mare magazin în Ardeal de haine pentru bărbați, băieți, copii și fetițe.

Săptămâna aceasta se vinde cu prețuri senzațional de ieftin:

Secția pentru bărbați

Pardesiuri dela 10 cor. în sus. Costume dela 10 coroane în sus, Gulere impermeabile dela 8 cor. în sus.

Vestmintele sus menționate sunt lucrate din stoffe de lână după moda cea mai nouă.

Nimeni nu e silit a cumpăra.

Rog sprijinul binevoitor al onor. public.

Secția pentru băieți

Pardesiuri pentru băieți de etatea 15—16 ani dela 7 cor. în sus, Costume dela 6 cor. în sus.

Comande din provincie se execută prompt.

Secția pentru copii

Costume de copii dela 4 coroane în sus. Pardesiuri dela 5 coroane în sus.

Orice concurență este eschisă.

Cu deosebită stimă:

SAMUEL LIPÓT,
Brașov, Târgul Inului 33 (Palatul Czell)

Apă minerală. Societate pe acții a birtășilor.

Recomandă apa minerală, scosă după cel mai nou sistem din

Isvorul Bodoker Vilma

de medici recomandată pentru cura catarului organelor de respirație la boale învechite, are efect alinător și vindecător.

Isvorul „Bodoker Vilma“ e îngrijit după spiritul timpului de astăzi, apa minerală e eminentă răcoritoare d'estetică și ieftină.

Administrația: Strada Orfanilor Nr. 17. Brașov.

Telefon 509.

Semințe economice!

Și adevărat: Sămânță de sfeclă și de lerburi în toate felurile, sămânță de trifoi și lușernă mară aleasă și fără mătase cu atest și plombă de stat, toate în calitatea cea mai bună și cu prețurile ieftine.

Totodată ne permitem a recomanda la Demnii economi varul nutritor alui Barthel din Viena

al cărui singur deposit pentru comitatul Brașovului și comitatelor vecine să afle la noi

J. L. & A. Hesshaimer BRAȘOV.

Cel mai mare asortiment de stoffe indigene

Prăvălia de stoffe din Brașov

P. PAVEL

BRAȘOV, Strada Mihael Weiss Nr. 26.

Cele mai elegante haine de bărbați după măsură și după croială franceză și engleză, se pregătesc în propriul atelier aranjat după recerșțele cele mai moderne.

— Comande se execută prompt și ieftin. —

MOBILE MODERNE

Am depuse în Hațeg de măr-furi a societății industriale din Brașov, precum și în

fabrica mea din Strada Lungă Nr. 151

se afle diferite mobile. (1—50.)

I Hubbes, Tâmplărie pentru zidiri, mobile și lucrări de artă.

Avis cultivătorilor de vii!

Din productul meu de altoi de vițe mai am de a vinde din următoarele soiuri:

De Riparia portalis.

Altoi de un an:

	Cu bani gata	Cu cambil p. 1 Oct 1913.
Rizling italian (Olasz rizling)	170 K.	200 K.
Goarneș, Iordovan (Járdovány)	150 "	200 "
Galbini (Mézes fehé)	170 "	200 "
Sovignon	170 "	200 "
Feteasca (Erdélyi Leányka)	170 "	200 "
Lugojana (Nemes kadarka)	170 "	200 "
Muscat Hamburg	250 "	200 "
Altoi cl. II-a	70 "	80 "

Altoi de doi ani (pentru completare):

Rizling italian (Olasz rizling)	200 K.	240 K.
Galbini (Mézes fehé)	200 "	240 "
Goarneș, Iordovan (Járdovány)	200 "	240 "
Feteasca (Erdélyi Leányka)	200 "	240 "
Lugojana (Nemes Kadarka)	200 "	240 "

Sâncel-Szancesal p. Balázstfalva.

Cu stimă:

Ioan Bărbat.

Premiat cu medalia de aur jubilară a României la 1906.

Anunț.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și provincie, că cu ziua de 1 Martie 1913 desfășurându-mă de

George și Nicolae Cioflecu

mi-am mărit atelierul și prăvălia în casele mele proprii din Strada Sf. Ioan Nr. 20.

În prăvălia mea se poate căpăta tot felul de instrumente muzicale:

piane, pianine, gramophone, plăci de gramophone, violine etc..

de prima calitate cu prețuri foarte reduse.

În atelierul meu să primește ori și ce fel de lucrări de brânză mea, tot asemenea primește ori și ce fel de reparaturi: acordări de pian, pianine etc. pe cari le efectuează în timp scurt, prompt și cu prețuri moderate.

Rog deci pe on. public din loc și provincie a mă sprijini cu on. comande. — La comanda din provincie e de ajuns a mă aviza prin o carte postală.

Semnez cu stimă:

Octavian A. Cioflecu

fabricant de organe și instrumente muzicale.

Brașov Str. Sf. Ioan Nr. 20.

Cel mai mare isvor de instrumente muzicale!

Acordări de pian și pianine cu prețuri moderate.

Adresa de telegramă: D. Cioflecu Brașov.

Wilhelm Csallner,

turtar.

BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 30. Produce cele mai bune și fine turte din țară cu dereșuri, migdale, piper și turtă de Nürnberg.

Pentru restaurante cele mai fine prăjituri desert. Tot acolo se capătă Met de miere foarte fin și cu efect vindecător.

Pentru pomeni recunoscută turtă dulce a lui Csallner. Vanzătorilor să dă rabat.

De vânzare

o mașină de scărmanat lână

în stare bună împreună cu lupul ei.

Mărima este 22 toli.

Doritorii de a cumpăra să se adreseze proprietarului **Kupán Benes.** Brașov strada nouă 7

LUDOVICA SOOS

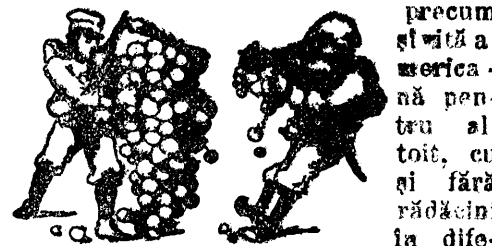
frizeriță de teatru l. . . .

— Primul atelier de frizat pentru dame — Str. Hirsch 5. vis-à-vis cu Redouta.

Impletituri de păr, bucle, asc-timent mare de păr. Frizuri de bal, spălat de cap cu aparat modern de uscat, masaje de obraz, manicule. Îngrijirea părului cu sistem american, vopsire de păr. etc. Totfelul de lucrări de păr se face în execuția cea mai frumoasă.

Se cumpără păr căzut.

Viță americană altoită

precum și viță americană pentru altoi, cu și fără rădăcini în diferite varietăți, furnizează renumită și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

Serviciu conștiincios. Soluri garantate.

FR. CASPARI

MEDIAȘ — MEDGYES.

(Nagykovács vm.)

Catalog se trimite la cerere gratis și gratis în catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel, că înainte de a face comanda, oricând poate cere informații în scris sau verbal dela dñii proprietari cari mi-au trimis aceste scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce e pe avea în firma de mai sus.

F. Brodar